

GP

Gemenskap & påverkan

NUMMER 2 MAJ 2023
MEDLEMTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

TEMA:

VÄNDPUNKTER

Jesse hittade sin
grej – bytte karriär

Sidan 4

Sökes: Personal som
kan hjälpa familjerna

Sidan 10

Rehn-Kivi: "Viktigt för
mig att lagen blev klar"

Sidan 14

Välfärdsområdena tog
över, hur märks det?

Lättläst på sidan 27

Innehåll

- 3 Ledare: Vändpunkter i samhället och privat
- 4 Jesse hittade sin grej – jobbar nu inom vården
Jesse Saarinen har inte bara arbete med lön. Han har bytt bransch. Som stöd på vägen har han haft hjälp av en arbetstränare.
- 8 Sökes: Personal som kan hjälpa familjerna
Hur vårdreformen landar är för tidigt att säga i nuläget, men hur gick det när välfärdsområdena tog över ansvaret och Kårkulla upplöstes vid årsskiftet?
- 12 Kolumn: Medmänniskan behövs
- 13 Lärum tipsar: Stöd på vägen mot vuxenlivet
- 14 "Jätteviktigt för mig personligen att lagen blev klar"
Veronica Rehn-Kivi jobbade för att den nya funktionshinderlagen skulle godkännas. Förutom att hon varit riksdagsledamot är hon mormor till ett barn med funktionsnedsättning.
- 18 Påverkan: Nya funktionshinderlagen – vad handlar den om?
- 20 Notiser
- 22 Kurser och evenemang
- 24 Kongress på Åland
- 26 Kolumn: Anpassning och givande människomöten

27 LÄTTLÄST

- 27 Välfärdsområdena tog över, hur märks det?
- 29 Det blir en ny funktionshinderlag
- 30 Viktigt med nordiskt samarbete

31 FÖRENING/INFO

- 35 Föreningsprofilen:
"Man blir glad av att vara med i DUV"

4

8

14

30

Gemenskap & påverkan (GP) är FDUV:s tidning som bevakar funktionsrättsområdet, särskilt sådant som berör svenskspråkiga personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och deras familjer. Tidningen skickas till alla FDUV-medlemmar och utkommer fyra gånger per år.

Nästa nummer utkommer vecka 37. Skicka material senast 16.8.2023.

Respons och material:

gp@fduv.fi eller per post till
Tidningen Gemenskap & påverkan
FDUV, Nordenskiöldsgatan 18 A,
00250 Helsingfors

Ansvarig utgivare:

Lisbeth Hemgård

Redaktionssekreterare:

Matilda Hemnell

Redaktionsråd:

Matilda Hemnell
Susanne Tuure
Maria Österlund
Susanne Nygård
Sofia Jernström

Layout och ombrytning:

Linnéa Sjöholm

Pärmbild: Jesse Saarinen.

Foto: Sofia Jernström

**Adressändringar
och prenumerationer:**

lotta.vaskola-aminne@fduv.fi
040 162 72 02
Priset för en årsprenumeration är 40 €.

Upplaga: 2 600

Tryckeri: Forsberg,

Jakobstad 2023
ISSN 2736-8130 (print)
ISSN 2736-8149 (online)

Vändpunkter i samhället och privat

Vi upplever som bäst en omfattande vårdreform. Samtidigt har en ny lag om funktionshinderservice klubbats igenom i riksdagen och vi får snart en ny regering. Det är vändpunkter i samhället som för med sig stora förändringar, som kan göra somliga av oss misstänksamma och oroliga för framtiden. Samtidigt har många väntat på både vårdreformen och den nya lagstiftningen. I bästa fall kan dessa ge oss hopp om bättre service.

För mig personligen kommer det här året att innebära en stor förändring då jag i höst går i pension. Därmed avslutar jag mitt uppdrag som verksamhetsledare på FDUV. I augusti inleder min efterträdare **Annette Tallberg-**

Hahtela sitt arbete och vi kommer att jobba parallellt en månad.

Det har varit många fina år på FDUV. Arbetet har varit omväxlande, tidvis krävande med många utmaningar, men för det mesta spännande och givande.

Att vara verksamhetsledare är ett helhetsuppdrag där arbetstiden är glidande. Det är upp till en själv att se till att arbetet inte slukar för mycket av ens privata tid. Men för att skapa nytt eller förändra strukturer krävs engagemang och energi, och då kan man inte alltid räkna varje timme man jobbar. Samtidigt måste man se till att vara utvilad för att kunna motivera och stödja andra i organisationen i deras uppdrag.

Denna balansgång mellan jobb och fritid har varit en utmaning för mig, eftersom mitt intresse för arbetet inom funktionshinderområdet har engagerat mig. Att få jobba med en motiverad personal, möta medlemmar från olika regioner och träffa människor i branschen har varit givande och inspirerande och gett mig många fina möten och upplevelser.

Att nu bli pensionär känns ändå bra. Det ska bli spännande och är något jag ser fram emot.

Det är verkligen en vändpunkt i livet. Plötsligt kommer jag att få mycket mera tid för annat. Jag har jobbat mer eller mindre hela mitt vuxna liv och ska nu få ta det lite lugnare. Jag vill fortfarande göra en insats, men välja vad jag gör och inte ha så många uppdrag. Jag får goda tips från vänner som redan är pensionerade: Ta det lugnt i början, känn efter vad du vill göra och så vidare.

Allt har sin tid. Tack FDUV för alla dessa år.

Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare
Foto: Sofia Jernström

Jesse hittade sin grej – jobbar nu inom vården

Att hitta sin plats i arbetslivet är utmanande för vem som helst. Extra svårt kan det vara för dem med särskilda behov. Att byta bransch är rentav unikt. Men det är just vad Jesse Saarinen gjort. Som stöd på vägen har han haft hjälp av en arbetstränare.

- Jess, jag har arbete i morgon!

Så kan Jesse Saarinen känna på kvällen inför en ny arbetsdag. Sedan hösten är han anställd som vårdbiträde på Kristinagården i Helsingfors, ett äldreboende som hör till Folkhälsan.

Tidigare jobbade han i köket, men blev trött på att ställa fram tallrikar och torka bord och ville testa på något nytt. Nu sköter han påklädning, intimhygien och byte av lakan. Han matar, duschar och går ut med klienterna, bland annat.

- Det bästa med jobbet är att få vara med klienterna, prata med dem och följa med hur de mår. Man är liksom med dem, säger Jesse.

Han jämför med hur det var i köket då han knappt hann prata med klienterna. Han verkar vara en social person så man kan förstå att han trivs bland människor.

- Och de tycker så mycket om mig också, säger han nöjt och berättar även hur trevliga arbetskamrater han har.

”

Det bästa med jobbet är att få vara med klienterna.

Från arbetsprövning till läroavtal

Jesse hade haft en arbetstränare redan tidigare, men det var när han jobbade i köket som arbetstränaren **Nina Salin** kom med i bilden. En arbetstränare hjälper partiellt arbetsföra att hitta, få och behålla arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Jesse hade som sagt tröttnat på köksjobbet. Dessutom hade han tidvis väldigt lite arbetsturer så det var kärt ekonomiskt. Därför började de med Nina fundera på olika alternativ.

- Vi funderade på vad Jesse skulle vilja göra och på vilka möjligheter som finns. Han hade redan tidigare talat om att han skulle vilja jobba inom vården. Vi gjorde olika personlighetstest som alla visade att han skulle passa inom vården.

Det kändes som ett stort steg att inleda studier utan att ha testat på jobbet, därför var det en fin möjlighet att få göra en arbetsprövning på Kristinagården.

- Först var de skeptiska. De undrade om han kommer att klara det och tycka om jobbet. Men det gick helt superbra från första början, berättar Nina.

- Redan efter en vecka började cheferna höra bara positiva kommentarer, både av vårdpersonalen och av dem som bor här, säger Jesse stolt.

Föreståndaren på Kristinagården **Catja Mantere** medger att hon var tveksam till en början, men erkänner gärna att hon hade fel.

- Jag var rädd att han skulle tappa ansiktet inför de andra kollegerna, men han fixar jobbet strålande. Jag är så glad att jag hade fel, säger Catja entusiastiskt.

Arbetsprövningen gick så bra att Jesse fick chansen att utbilda sig till vårdbiträde genom läroavtal. Nina fanns som stöd hela vägen, i den mån det behövdes.

- Jag var med på ett hörn och hjälpte med enskilda skriftliga uppgifter och träffade handledaren med honom några gånger.

Jesse berättar att han stressade framför allt för yrkesproven, både att göra upp yrkesprovsplanen och själva yrkesproven. Extra nervöst var det att vänta på bedömningen. Men det var förgäves.

- Det blev fulla poäng på dem båda! När jag hörde vitsorden så tänkte jag först att jag säkert hört fel.

När läroavtalsperioden var slut lyckades kollegerna överraska Jesse. Han blev uppmanad att komma till köket klockan två för en läkarrapport. Visst funderade han vad det kan vara för läkarrapport som ska göras i köket och ännu mer fundersam blev han då också kökspersonalen kom på plats. Men så fick han vända på ett plakat som fanns på bordet och där stod "grattis till din examen" med allas underskrifter.

- Då förstod jag att det här är ingen läkarrapport. Jag hade blivit lurad. Det kom som en förskräcklig överraskning! berättar Jesse förtjust.

Krånglig byråkrati

Efter att Jesse fått sin examen erbjöds han en fastanställning på Kristinagården. Han jobbar 80 procent, utan lönestöd.

- Det har varit en jättefin grej att följa med. Visst finns det många som lyckas hitta jobb, men sällan går det riktigt så här bra, berättar Nina.

- Han är omtyckt av kolleger och dem som bor där. Han sköter jobbet helt självständigt.

Vad är då Ninas roll som arbetstränare?

- Utan arbetstränare skulle det säkert inte ha lyckats att börja med något nytt, att övertyga arbetsgivaren och få pappren i skick, funderar Nina.

Förutom att hjälpa med att strukturera upp studierna har Nina framför allt hjälpt med byråkratin och myndighetskontakten. Det är en djungel att navigera rätt inom FPA, TE-byrån och Skatteverket, att söka stöd och information. Hon har också funnits som psykologiskt stöd på vägen.

Nina påpekar att det inom TE-byrån finns väldigt lite kunskap om intellektuell funktionsnedsättning och lönestöd.

- Om man inte har en arbetstränare som hjälper till har man knappast någon nytta av

TE-byrån. I nästan alla situationer som är lite speciella skulle man behöva hjälp av en arbetstränare för att lyckas. Man måste handskas med en massa byråkrati för att ens komma i gång och det är många detaljer att hålla reda på.

Nu fungerar Nina främst som en trygghet för Jesse. De ses ungefär en gång i månaden. Nina poängterar ändå vikten av långvarigt stöd. Också arbetsgivarna uppskattar det. Folks funktionsförmåga varierar och för dem som behöver stöd att komma ut i arbetslivet kan det vara en stor grej om arbetsplatsen flyttar eller det kommer en ny chef.

- Det kan gå hur bra som helst, men det behövs en person som kan stöda och till exempel hjälpa en att öva den nya arbetsvägen.

Jesse Saarinen har hittat sin plats och sitt yrke inom vården. Han jobbar som vårdbiträde på Kristinagården i Helsingfors.

”

Han fixar jobbet strålande.
Jag är så glad att jag hade fel.

Ninas nycklar till arbete

1. Hitta det du är intresserad av
2. Ha realistiska mål
3. Ta hjälp av en arbetstränare
4. Våga pröva på olika arbeten

Arbetstränare Nina Salin. Foto: Privat

Balansen mellan drömmar och möjligheter

Jesses berättelse är en riktig solskenshistoria. En del kan inspireras av hans berättelse, andra provoceras. Han har trots allt förhållandevis litet stödbehov.

- Visst har Jesse rätt lindriga utmaningar jämfört med många andra jag hjälper, men det att han lyckats få jobb och dessutom byta bransch handlar mycket om att han helt tydligt hittat sin egen grej. Att hitta det som man brinner för och vill jobba med spelar en stor roll.

En annan nyckel till att nå lönearbete är att ställa upp realistiska mål.

- En del drömmer om att jobba som kirurg eller att äga McDonalds, sådant som inte är realistiskt ens för de flesta som inte har en intellektuell funktionsnedsättning.

Nina berättar att hon jobbar mycket med att öka medvetenheten om den egna funktionsnedsättningen. Hon poängterar att man förstås får drömma om vad som helst, men målet ska vara realistiskt. Man ska se möjligheter, men också utgå från förutsättningar. Det här gäller alla oberoende av funktionsnedsättning.

- Inte är det alla som kan bli bloggare och leva på det eller studera till läkare.

Samtidigt påpekar Nina att de med svårigheter kan vara jättebra på det där ena jobbet. Därför gäller det att hitta sin egen styrka, så där som Jesse gjort.

- Vem som helst annan kunde inte göra jobbet lika bra som han.

En annan klient som jobbar i en butik med att rada upp varor i hyllan är helt suverän på just det.

- Han är jättesnabb, fuskar aldrig, sätter aldrig saker fel, tar inga överlånga pauser och är aldrig onödigt borta. Arbetsgivaren kunde inte för vilka pengar som helst få någon som skulle sköta jobbet bättre.

Det gäller att hitta balansen mellan drömmar och realistiska möjligheter, att stärka klientens självförtroende på sunda grunder. För att hitta rätt behöver man modigt våga testa sig fram. Sällan har någon av oss en realistisk bild av vad olika jobb går ut på.

- På det sättet är arbetsprövning jättebra, säger Nina.

Också Jesse uppmanar andra att prova sig fram.

- Det finns en massa man kan pröva på. Jag råkade nu tycka om det här direkt.

Och nu har jag hittat min plats och mitt yrke.

När man lyckas komma ut i arbetslivet, vad betyder den vändpunkten för de här människorna?

- Oftast betyder det jättemycket med tanke på självförtroende och självbild, hela identiteten. För dem som är med om de här solskenshistorierna brukar jobbet få en ännu större betydelse än för de flesta av oss, säger Nina.

”

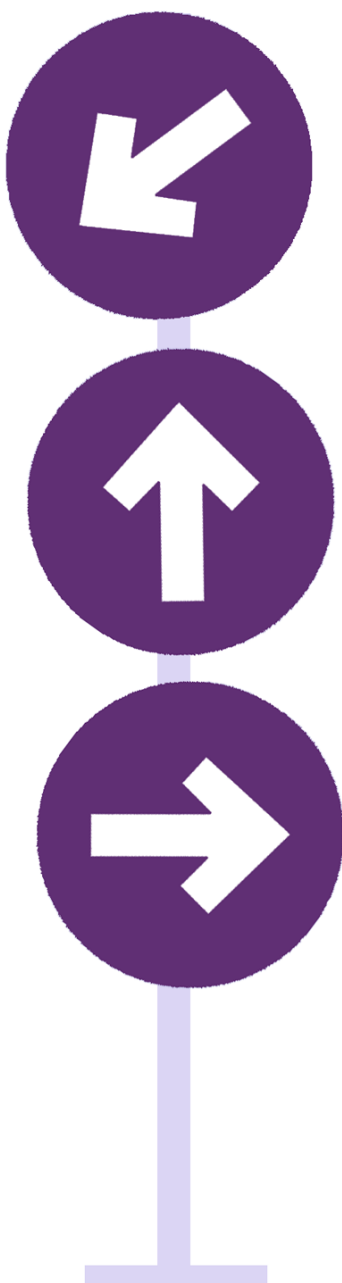
Att hitta det man brinner för och vill jobba med spelar en stor roll.

Text: Matilda Hemnell

Foto: Sofia Jernström

Sökes: Personal som kan hjälpa familjerna

Det har kallats den största reformen sedan Kårkulla samkommun grundades. Hur vårdreformen landar med tanke på personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer är för tidigt att säga i nuläget, men hur gick det när välfärdsområdena tog över ansvaret och Kårkulla upplöstes vid årsskiftet?

- Mest har det varit bekymmer. För familjerna har det inneburit många extra samtal för att få kontakt med rätt personer som kan sköta deras ärenden i välfärdsområdena. Det har varit en extra belastning för familjerna, säger **Camilla Forsell**, sakkunnig inom familjearbete på FDUV.

Fast vårdreformen har planerats länge och man har försökt göra webbplatser klara i tid så saknas det en hel del tydlig konkret information. Det finns bara allmänna telefonnummer, inga namn på kontaktpersoner.

För familjerna skulle det vara viktigt att få kontakt med någon som kan funktionshinderområdet, vilket serviceutbud som finns och allra helst någon som känner till familjens ärenden. Att vara tvungen att förklara sin situation och bakgrund för nya personer gång på gång är frustrerande.

- Om familjen inte haft en befintlig kontakt tidigare så har det nu blivit ännu svårare att hitta rätt instans var man ska börja fråga om stöd och hjälp, säger Camilla.

För familjer som varit i rullorna redan tidigare har processerna stannat upp, bedömer Camilla. Det verkar vara oklart vem som beslutar i de olika ärendena. Vem ska uppdatera rehabiliteringsplanen så att FPA-terapierna kan fortsätta? Får man anlita de gamla läkarna eller måste man bli hänvisad till hälsovårdscentralen där det saknas kunskap om klienten och funktionsnedsättningen? Det finns många frågor, och det är svårt att få svar.

Vart försvann Kårkullas kunnande?

Trude Jansson-Wenberg är regionchef inom funktionshinderservicen i Västra Nylands välfärdsområde med lång erfarenhet från Kårkulla. Numera koordinerar hon den svenska servicen för Kårkullas tidigare enheter i Hangö, Raseborg, Kyrkslätt, Grankulla och Esbo. Sammanlagt ingår här sju serviceenheter.

Att det är svårt för familjerna att hitta rätt i servicesystemet beklagar Trude. I och med att Kårkulla upplöstes har också deras expertteam - tidigare omsorgsbyråer - upplösts, åtminstone i Västra Nyland.

- Den största förändringen är expertteamet. De jobbar inte längre här utan är en del av Esbo öppna rehabiliteringsbyrå och jobbar inte på samma sätt som förr, säger Trude.

Hon berättar att Kårkullas tidigare socialarbetare som familjerna var vana att kontakta nu är rehabiliteringsplanerare. Det är i stället välfärdsområdets socialarbetare som de ska vända sig till.

- Det kommer att ta en tid för dem att lära sig det här området. Visst har vi haft tätt samarbete

med dem tidigare, men det är en hel del nya frågor för dem att ta ställning till.

Trude berättar att en del personal från det tidigare expertteamet dessutom har slutat. Därtill har specialläkartjänsterna försvunnit och man utreder nu hur de ska organiseras. Hur det blir med experttjänsterna varierar beroende på välfärdsområde. Till exempel i Östra Nylands välfärdsområde har expertteamet fått fortsätta som tidigare.

På FDUV undrar man vart Kårkullas kunnande försvunnit.

- Inom välfärdsområdena borde man dra nytta av Kårkullas personal och deras specialkunnande som berör familjer i behov av tjänster inom funktionshinderservicen, säger Camilla.

- Det verkar som att man inom välfärdsområdena inte förstått hur brett och mångfacetterat funktionshinderområdet är, att det här verkligen behövs individuella bedömningar och skräddarsydda lösningar.

Hon poängterar att personer med intellektuell funktionsnedsättning inte är någon homogen grupp. Det är viktigt att utgå från individens behov och förutsättningar och att dessutom se hela familjens behov av stöd.

Oklarheter i servicestigar och -strukturer har lett till många fler kontakter för familjerna, bedömer Camilla.

- Hur långt tålamod ska familjerna ha? Det tar nu mycket mera tid av föräldrarna att sköta barnens ärenden och få tjänsterna att fortgå.

Hon förstår att det tar sin tid att bygga upp strukturerna men under tiden skulle det vara oerhört viktigt att informera och möta familjerna, lyssna in deras verkliga behov.

Trude sticker inte under stol med att kommunikationen varit en utmaning för välfärdsområdena. Hon har efterlyst en guide till familjerna med klar och tydlig information om vem man ska vända sig till i vilka frågor.

- Jag förstår att familjerna är frustrerade. Vi har haft vår socialarbetare som de kunnat vända sig till. Förhoppningsvis hittar de snart till välfärdsområdets socialarbetare och att de kan lotsa dem vidare.

Camilla Forsell

Trude Jansson-Wenberg

”

Det har blivit ännu svårare att hitta rätt instans var man ska börja fråga om stöd och hjälp.

Verksamheten på enheterna fortgår som förr

Trots utmaningarna bedömer Trude att omställningen till välfärdsområdena i det stora hela gått bra.

- Om man tänker på enheterna, dagverksamheter och boenden, så tror jag inte att servicetagarna har märkt så stor skillnad. Däremot har det varit en stor förändring för enhetscheferna. Det är många nya dataprogram och människor. Det är ett enormt jobb att få alla program att tala med varandra.

Bilden som Trude målar upp motsvarar de erfarenheter som deltagarna vid Soldalens dagverksamhet i Karleby har. Enheten hörde tidigare till Kårkulla och är nu en del av Soite, Mellersta Österbottens välfärdsområde. **Carola Hägg** och **Jan Granlund** berättar att de märkt av förändringen.

- Personalen sitter mera vid datorn, och de säger att de inte riktigt kan alla dataprogram. Då personalen är mycket vid datorn blir det mindre tid för dem att vara med oss som bor på boendet, säger Carola.

En del ändringar är små men konkreta och därför sådana som personer med intellektuell funktionsnedsättning kan lägga märke till. Till exempel att det på personalens namnlappar nu står Soite och inte Kårkulla. På många ställen finns ändå Kårkullas logo kvar. Det tycker **Daniel Wargh** är fel.

- Vi vill att det ska vara Soite i stället för Kårkulla, för så är det ju nu, säger Daniel.

En del av utmaningarna inom servicen är ingalunda nya. Mycket kan hänföras till det som stavas **p e r s o n a l b r i s t**. Det är stor brist på socialarbetare, personal inom boende och dag- och arbetsverksamhet samt läkare som kan området.

Också på Soldalens dagverksamhet har deltagarna känt av personalbristen.

- Det verkar vara svårt att få vikarier. Om det inte finns tillräckligt med personal händer det att vardagsrutiner som städning och dusch byter dag, berättar Jan.

Förändring innebär möjligheter

Trude har en lång karriär inom Kårkulla bakom sig. Det är med ett visst vemod hon tänker på övergången till välfärdsområdena.

- Kårkulla hade under sina 60 år byggt upp en organisation, gjort ett enormt arbete och samlat kunskap. Nu splittrades den kunskapen. Förhoppningen är att kunskapen lever kvar i välfärdsområdena.

Hon poängterar också att Kårkulla var en liten organisation jämfört med välfärdsområdena. Det fanns klara och tydliga processer och man hade utvecklat många bra arbetssätt. Men visst ser hon även möjligheter med förändringen.

- Nya människor öppnar upp för nya samarbeten och det föds nya bra saker. Men det tar tid. Kanske vi om ett år får se något av det nya.

Hon nämner till exempel en digiklinik som funnits inom Eteva. Det är ett arbetssätt hon ser möjligheter i. På samma sätt kan andra ta modell av exempelvis FIXtv.

- Vi kan dra nytta och lära oss av varandra.

Dessutom upplever Trude att det finns en vilja att utveckla bra processer även inom välfärdsområdet. En annan positiv utveckling är att man i välfärdsområdet inte längre talar om vakanser utan om behov. Det finns en större flexibilitet kring hur och vilken personal som kan anställas.

”

Hur långt tålamod ska familjerna ha?

På Soldalen har man redan känt att övergången till Soite fört med sig något gott. De får låna Soites bil för att åka på utfärder, vilket varit uppskattat. Bilen är så stor att också de rullstolsburna ryms med.

Även Camilla på FDUV har noterat vissa fördelar. När man till exempel harmoniserat kriterierna för närståendevård har en del fått höjt belopp.

- Servicepaletten har också blivit bredare i synnerhet för dem som är från en liten kommun då man nu har tillgång till hela välfärdsområdets tjänster.

Trude konstaterar att det är en väldigt kort tid sedan välfärdsområdena tog över.

- Egentligen är det otroligt att man ändå rott i land övergången. Det är en enorm förändring med en massa detaljer som behöver fås i skick.

Första tiden var det mycket fokus på att alla i personalen skulle få utbetalat sin lön. Nu kan man fokusera på att få processerna i skick, konstaterar Trude.

Också Camilla tror att reformen så småningom kan landa rätt.

- Bara man skulle få samlat all expertis inom funktionshinderservicen i välfärdsområdena blir det nog bra.

FDUV:s hälsning till välfärdsområdena

- Utnyttja och samla Kårkulla-personalens kunskande
- Informera tydligt
- Ge familjerna en kontaktperson
- Lyssna in familjernas och servicetagarnas behov

Text: Matilda Hennell

Illustration: Albert Pinilla

Foto: Sofia Jernström/Privat

Medmänniskan behövs

Vår familj upplevde en gång en stor kris. En förödande hjärnhinneinflammation slog som ett brinnande svärd rakt in i huvudet på det minsta av barnen, babyn, allas älskling.

När han fortfarande låg i djup koma efter många, många dagar, då vi levde som i dimma, kallade tre läkare på intensivvårdsavdelningen mig till möte. De förklarade att nu var slutet kanske nära.

Jag vacklade ut från sjukhuset. På gräsmattan utanför föll jag ihop. Borrade ner ansiktet i gräset och skakade av gråt. Jag minns hur gräset och marken luktade. En barndomsväninna hade råkat komma på besök och satte sig ner bredvid mig. Hon höll om mig och talade till mig. Men hon nådde mig inte, jag var otröstlig. Plötsligt hörde jag hennes allvarliga utrop ”men han är ju inte död ännu!”. De orden trängde in.

Hoppet återvände. Ljuset återvände. Jag reste mig. Krisen fortsatte länge, men Elias överlevde.

Men en vändpunkt hade ändå kommit. Han var skadad och behövde mycket hjälp. För mig blev det en tung kamp på många plan. Värst var det när hjälpen från samhällets sida brast. Då brast det ofta också för mig. Då gällde det att hitta kraft att kämpa vidare. Återfå hoppet igen, gång på gång.

De goda människorna har varit de viktigaste kraftkällorna. Främst min närmaste familj och mina föräldrar - min mor som i två månaders tid sov varje natt på golvet i barnets isoleringsrum på sjukhuset och som i många år därefter var den som orkade avlasta oss.

Men också andra anhöriga i liknande situation, som har stött mig och delat med sig av sin kunskap. Och vänner som har ställt upp. Och DuvTeatern, som har förgyllt Elias och hela familjens liv i över tjugo år redan. För att inte tala om fritidsassistenterna! Elias fick assistenter redan när han var liten och de var de första som verkligen räddade vår vardag. Och som vidgade hans värld. En av dem blev till och med en vän för livet för Elias.

Det har funnits - och finns också i dag - personal inom vården och omsorgen som har gett stöd åt vår son med värme och verkligt engagemang. Många har tyvärr försvunnit till andra jobb. Var finns ni nu? Jag skulle vilja tacka och säga: Elias glömmer er aldrig! Stöter han någon sällsynt gång på någon av er ringer han glädjestrålände till mig och berättar. Till exempel du moderliga kvinna, Elias första egenvårdare i det första boendet, du som till och med knåpade ihop en ståtlig trollkarlshatt åt Elias för en maskerad - dig talar Elias ännu om. Och hatten finns bevarad.

Det har blivit allt svårare att få god personal och att locka unga att utbilda sig på det här området. Det smärtar mig. Framtiden är osäker. Världen har förändrats och blivit otrygg. När kriser kommer, och snaror dras åt, och när kämpande föräldrar är borta, då skulle det mer än någonsin behövas goda, starka, kloka människor runt våra barn. Ni som kanske funderar, men tvekar, tänk på alla mänskliga insatser som ni kan göra som ni kanske inte kan göra i andra yrken. Och ni som bestämmer i samhället, satsa på detta oerhört viktiga område och höj dess status. Åstadkom en vändpunkt - också här.

”

Värst var det när hjälpen från samhällets sida brast.

Maj Simons, anhörig
Foto: Nico Backström

Stöd på vägen mot vuxenlivet

Att flytta till ett eget hem är en stor vändpunkt i livet. I synnerhet för dem för vilka vardagsfärdigheterna är en utmaning är det bra att förbereda sig och fundera på val som hör ihop med ett mer självständigt liv. Här kan boken *Vardagsexperten* vara till hjälp.

Vardagsexperten - en fungerande vardag är en lärobok som stöder personer på väg att börja ett mera självständigt liv. Med hjälp av boken kan unga vuxna träna vardagsfärdigheter som till exempel planering av ekonomi, boende, arbete och välbefinnande. Den lättlästa boken riktar sig främst till andra stadiets yrkesutbildningar men kan också användas av andra. Med hjälp av boken kan du också träna färdigheter i vardagen i något annat skede av ditt liv.

Att flytta till ett eget hem är ett stort steg i livet. Det kan kännas fint att flytta. Samtidigt är det spännande, kanske till och med skrämmande. Att bli självständig betyder inte att du måste klara dig ensam. I olika situationer i livet kan du få stöd av din familj och dina vänner.

Till ett självständigt boende och liv hör olika utgifter som man måste betala. Det är bra att planera användningen av sin ekonomi så att pengarna räcker till allt nödvändigt. I boken hittar du bland annat tips på hur du använder ett betalkort och hur du undviker onödiga utgifter.

En annan vändpunkt i livet är när studierna är avklarade och du ska söka dig ut i arbetslivet. Det är viktigt att du lär dig mer om arbete av olika slag. När du vet mer om hur olika arbeten fungerar är det lättare att veta vilket arbete som passar just dig. I boken hittar du konkreta tips inför en anställningsintervju. Här finns också information om sådant som är bra att tänka på som arbetstagare, till exempel att du ska komma i tid till arbetet och lämna in ditt skattekort till arbetsgivaren.

Det finns många pusselbitar som ska falla på plats, för att du ska må bra i vardagen. Många saker i livet påverkar hur du mår. Du behöver röra på dig och äta mångsidigt, men det är minst lika viktigt att veta vad du kan göra för att må bra psykiskt. När du sköter ditt välbefinnande håller du dig frisk och orkar njuta av livet. Du kan påverka ditt välbefinnande och din hälsa med dina levnadsvanor.

Vardagsexperten är en utmärkt handbok för dig som ska börja ett mera självständigt liv. I boken finns korta sammanfattningar av textens innehåll. Det finns även listor med goda råd för olika faser i ditt liv. När du lär dig nya färdigheter upplever du en känsla av att lyckas. Färdigheterna gör att din vardag börjar fungera bättre.

Text: Susanne Nygård,
pedagogisk planerare vid Lärum

Boken hittar du i Lärums webbshop på shop.larum.fi

”

Vardagsexperten är en utmärkt handbok för dig som ska börja ett mera självständigt liv.

I boken *Vardagsexperten - en fungerande vardag* uppmuntras man att fundera på val som hör ihop med ens vardag. Hur vill jag bo? Hur får jag pengarna att räcka till? Hur hittar jag en arbetsplats? Hur ska jag sköta om mig för att må bra?

”Jätte viktigt för mig personligen att lagen blev klar”

Den nya funktionshinderlagens öde blev något av en triller. En av dem som jobbade för att lagen skulle godkännas är Veronica Rehn-Kivi, riksdagsledamot och medlem av social- och hälsovårdsutskottet då det begav sig. Via sitt barnbarn Heddi har hon en egen koppling till frågorna och visste hur mycket det behövs en förnyad lagstiftning.

När vi träffas för intervjun hemma hos Veronica Rehn-Kivi (SFP) är en vändpunkt i livet aktuell för henne personligen. Samma dag är det fullmaktsgrensning i riksdagen. Efter sju år som riksdagsledamot valde Veronica att inte kandidera i vårens val. Det här för att få mer tid för sina politiska uppdrag inom Grankulla stad och Västra Nylands välfärdsområde.

- Jag känner mig lite utanför, visst är det vemodigt.

Hon är ändå tacksam över att ha fått arbeta med så viktiga frågor som riksdagsledamot. Trots att hon är arkitekt har hon i och med uppdraget lärt sig en massa om social-

och hälsovårdsfrågor. Redan under sin första mandatperiod sysselsatte lagen om funktionshinderservice henne och de andra i social- och hälsovårdsutskottet, men lagen stupade på slutrakan då regeringen Sipilä föll med bara en månad kvar till riksdagsvalet. På grund av coronapandemin kom lagförslaget till riksdagen även den här gången riktigt på slutet av mandatperioden.

- Det var jätte viktigt för mig att den skulle bli klar, säger Veronica.

Och det blev den, men inte utan rätt exceptionella insatser, och lagen kom inte att träda i kraft vid årsskiftet som

Lillasyster Alva är som en storsyster för Heddi, hjälper och sköter, skrattar, leker och busar med Heddi, berättar Veronica.

”

Jag har på nära håll följt med hur jobbigt det är för en familj som har ett barn med funktionsnedsättning.

planerat. När grundlagsutskottet i januari kom med sina krav på omfattande ändringar tänkte Veronica att loppet var kört.

- Men vi, utskottets regeringsledamöter, hade ett extra möte där vi bara diskuterade om vi ändå ska försöka få det här i mål och det ville en majoritet.

Hon berättar att de sakkunniga som utskottet hört också var delade. En del tyckte lagen var tillräckligt bra och att det är viktigt att den nu skulle gå igenom, medan andra ännu såg för stora brister i lagen.

Det som kom att bli avgörande var att social- och hälsovårdsminister Krista Kiuru tog tag i saken och lovade att

ministeriet gör korrigeringsarna. Ändringarna var av den kalibern att man inte skulle ha kunnat göra dem i utskottet.

- På bara några dagar föreslog ministeriet tio ganska radikala förändringar till ursprungsförslaget, som gjorde att åtminstone jag kunde godkänna lagen.

En tröskelfråga för Veronica var att för- och eftermiddagsverksamheten för skolelever med funktionsnedsättning från årskurs tre skulle förbli avgiftsfri.

- Jag har på nära håll följt med hur jobbigt det är för en familj som har ett barn med funktionsnedsättning - att hela vardagen och allt snurrar kring det - så jag ser det som jätteviktigt att föräldrarna kan jobba och ha möjlighet att fokusera på annat också.

”Världens sötaste lilla Heddi”

Att Veronica har insyn i hur vardagen i en funkfamilj kan se ut beror på att hon är mormor till nioåriga Heddi.

- Världens sötaste lilla Heddi som föddes med stora bruna ögon, säger Veronica förtjust när jag ber henne beskriva Heddi.

- Hon var så liten och skör, som en fågelunge. Man måste hålla i henne riktigt försiktigt, minns Veronica.

Heddi var ett halvt år när hon fick sitt första epileptiska anfall och man började utreda vad det berodde på. Veronica har imponerats av framför allt specialistvården i Finland. Enligt henne har Heddi alltid fått god vård, även om det är mycket man som förälder måste ta reda på själv. Någon säker diagnos har man ändå inte ännu kunnat fastställa.

- Heddi är en lugn flicka och på gott humör för det mesta, men omvårdnaden om henne kräver förstås mycket då hon inte kan gå eller stå. Hon kan dricka själv med pipmugg och har nu i skolan lärt sig att äta mera självständigt.

Heddi kan inte heller prata, men säger både pappa och Alva - alltså lillasystemens namn, på sitt eget speciella sätt. Hon använder lite tecken och gester och har lärt sig att kommunicera med bilder. I skolan tränar hon på att använda syndator och kan till exempel spela musik och roliga spel genom att styra med blicken.

- I skolan, den fantastiskt fina Valteri-skolans Skilla-enhet, har hon fått simma regelbundet, vilket hon tycker om för då kan hon röra sig på ett annat sätt. De har också haft möjlighet att rida.

Veronica hoppas den här typen av verksamhet kan fortsätta och påpekar hur viktigt det är att rehabilitering kan fortgå.

- Det är helt galet att man slutar att ge remisser för rehabilitering bara för att personen inte gjort framsteg. Det är ju jätteviktigt att utvecklingen inte går bakåt.

Dessutom vet man inte vad allt Heddi kan lära sig med hjälp av träningen.

- Hon är ju "fiksiu", hon förstår och reagerar på det mesta vi säger. När vi talar om att gå ut så rullar hon genast till hallen med sin rullstol eller om vi nämner någon hon känner så tittar hon på den. Det gör mig ändå helt matt att hon inte kan berätta åt mig vad hon tänker.

Med sorg berättar Veronica att hon och hennes man inte längre ensamma vågar sköta om Heddi, eftersom hon blivit så stor och de inte orkar lyfta henne.

- När jag följer med Heddis föräldrars dagliga lyftande av henne så tänker jag att jag aldrig skulle orka. Fast hon är helt härlig, vår Heddi.

Kritik in i det sista

Men tillbaka till den nya lagen och hur den slutligen kom till.

En brist som inte åtgärdades av ministeriet var frågan om personlig assistans. I den nya lagen ingår fortfarande ett så kallat resurskrav även om tröskeln för att få assistans sänkts och man också infört det särskilda stödet för delaktighet, en serviceform som inte funnits tidigare.

- Vi gick med på det i utskottet fast vi vill att det ska ändra i framtiden. Alla ska ha subjektiv rätt till personlig assistans.

Huvudorsaken till att resurskravet inte slopades helt är bristen på tillräcklig finansiering, men också till exempel Invalidförbundet motsatte sig det. De grupper som har haft rätt till personlig assistans tidigare är rädda att pengarna och assistenterna inte räcker till för alla - eventuellt med visst fog, funderar Veronica.

- Heddi har ökat min förståelse och empati och vilja att förbättra förhållandena och vardagen för människor som har olika former av funktionsnedsättningar. Det har hjälpt mig att förstå hur viktigt det är att se till att alla får vara delaktiga, och att man ska ha samma rättigheter och möjligheter fast man kanske inte kan utnyttja dem alla. Att samhället ska ge den där möjligheten, säger Veronica Rehn-Kivi. Foto: Privat

”

Jag är mycket glad över att vi fick ändringarna igenom för jag hade redan gett upp hoppet.

Efter sju år i riksdagen är det dags för en ny vardag för Veronica Rehn-Kivi. Flera politiska uppdrag kommer att hålla henne sysselsatt, men dessutom hoppas hon få tid för skapande verksamhet och att vara med sina fyra barnbarn.

- Jag vet att välfärdsområdena har lite resurser redan nu i början och när det blir nya subjektiva rättigheter så är det klart att det är fler som ska få stöd och service. Jag är också orolig över var vi ska hitta all personal för verksamheten.

Att det görs stora ändringar i lagförslag helt på slutrakan av lagstiftningsprocessen är mycket ovanligt, intygar Veronica.

- Det är ganska exceptionellt, och jag är mycket glad över att vi fick dem igenom för jag hade redan gett upp hoppet.

Också utskottsordförande **Markus Lohi** (C) hade gått ut med att man inte kommer att hinna behandla lagförslaget.

Veronica berättar att det även efter utskottets enhälliga betänkande kom fram åsikter om brister i lagen - eller sådant som uppfattades som brister, till exempel att synskadade inte mera skulle ha rätt till samma träning som förr.

- Men det finns nog inne i den här lagen, fast kanske inte lika tydligt utskrivet som förr.

En del organisationer gick till och med ut och krävde att lagen inte godkänns. Det förvånade Veronica men hon tror det i hög grad handlade om feltolkningar.

Så det blev en ny lag. Riksdagen godkände lagen slutligen den första mars, bara någon dag före mandatperiodens slut.

En bra lag, men praktiken avgör

Det viktigaste framsteget i och med den nya lagen är att man kommer bort från diagnostänket, anser Veronica.

- Det att man inte mera behöver en diagnos utan att det är en subjektiv rätt att få stöd och service enligt personligt behov. Lagen som helhet är jag nöjd med eftersom man förbättrade många saker som gör vardagen lättare för både familjerna och för vuxna med funktionsnedsättning.

Hur bra lagen sist och slutligen är avgörs ändå när den tillämpas i praktiken.

- Mycket ligger på välfärdsområdena. Det absolut viktigaste är att du som redan är i en svår situation, som själv har en funktionsnedsättning eller har ett barn med funktionsnedsättning, vet vart du ska vända dig och att du får hjälpen du behöver genast, på ditt eget modersmål, säger Veronica och efterlyser den där ena luckan där man kunde sköta alla ärenden.

- Det är många småsaker som jag tycker att det är viktigt att man nu följer upp. När jag sitter i välfärdsområdet vill jag vara med och se till att det börjar fungera, för det fungerar inte nu.

Veronica har följt med sin dotters familjs vardag ända sedan Heddi var liten, och har sett hur svårt det varit för dem att hitta och få rätt stöd. Som ett exempel nämner hon när Heddi behövde en ny rullstol. När de slutligen efter en lång och krånglig process fick hjälpmedlet var den nästan redan för liten.

- Det fungerar inte och sådant gör mig helt galen! Det här ska fungera helt smärtfritt så att inte föräldrarna ska behöva ha extra bekymmer för det. Genast när man första gången tar kontakt med ett barn som behöver stöd så borde man få veta att det här och det här har man rätt till, så att man inte själv är tvungen att ta reda på allting. Hela socialskyddet borde vara byggt så att det skulle vara lättare att ansöka och få det. Inte sådan här jobbig byråkrati som det är nu.

Text: Matilda Hemnell
Foto: Sofia Jernström

Nya funktionshinderlagen – vad handlar den om?

På FDUV har vi i många år jobbat för att Finland ska få en ny lag om funktionshinderservice. I mars godkände riksdagen äntligen den nya lagen som träder i kraft i oktober. Många tjänster är bekanta från tidigare, men lagen medför även en del förändringar. Vi har listat frågor och svar om lagen.

Svaren är skrivna utgående från lagens paragrafer och lagförslagets motiveringar. Eftersom det är en ny lag vet vi inte ännu hur den kommer att fungera i praktiken eller hur välfärdsområdena kommer att tolka den. På FDUV tar vi gärna emot respons på hur den nya lagen fungerar.

Det är också frågan om en stor reform. Därför kan vi inte i detalj gå in på alla tjänster här. I höst när vi vet mera om hur lagen tolkas ordnar vi informationsträffar med möjlighet att ställa frågor.

Varför förnyades lagstiftningen?

Reformen handlar om att samman slå specialomsorgslagen och handikappservicelagen till en ny lag om funktionshinderservice.

En av de viktigaste förändringarna är att den nya lagen utgår från individuella behov i stället för diagnos. I dag har personer med intellektuell funktionsnedsättning en egen lag (specialomsorgslagen) och därmed delvis ett separat servicesystem. Det är diskriminerande - alla funktionshindergrupper ska behandlas jämlikt.

Den nya lagen innebär att personer med intellektuell funktionsnedsättning omfattas av en bredare servicepalett. Förhoppningen är att de som fallit mellan stolarna och blivit utan service ska få bättre stöd och hjälp i framtiden.

Vem får service via lagen om funktionshinderservice?

I första hand ska social- och hälsovård beviljas via de allmänna lagarna. Lagen om funktionshinderservice är däremot en speciallag. Det betyder att service beviljas via funktionshinderlagen till personer som inte via de allmänna lagarna får lämpliga tjänster enligt sina individuella behov.

För att ha rätt till service via lagen om funktionshinderservice ska personen uppfylla de kriterier som angivits i tillämpningsområdet och de tjänstespecifika kriterierna.

Enligt motiveringarna till lagen ska service beviljas i princip åt alla personer som i dag får service via handikappservicelagen och/eller specialomsorgslagen. Lagens tillämpningsområde ska även omfatta personer med autismspektrumtillstånd eller andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som i dag har svårt att få lämplig service enligt gällande lagstiftning.

”

Den nya lagen innebär att personer med intellektuell funktionsnedsättning omfattas av en bredare servicepalett.

Vilka tjänster ingår i lagen?

I den nya lagen om funktionshinderservice ingår följande tjänster:

- **Träning** för personer som behöver stöd för att lära sig eller upprätthålla färdigheter som behövs för ett självständigt liv. Till exempel övning i social interaktion, teckenspråksundervisning, handledning i kommunikationsmetoder och stöd vid förändringar.
- **Personlig assistans** för de dagliga sysslorna, i arbetet eller studierna, interaktion, fritidsverksamhet eller samhälleligt deltagande. I personlig assistans ingår fortfarande ett så kallat resurskrav, men formuleringen har ändrats. Enligt paragrafen ska personen kunna uttrycka sin egen vilja gällande assistansens innehåll.

- **Särskilt stöd för delaktigheten** är en ny tjänst och ämnad för dem som inte uppfyller kraven för personlig assistans. Tjänsten riktar sig till personer som behöver individuellt stöd av en annan person för att kunna interagera med andra människor eller för att delta i fritidsverksamhet.
- **Stöd i att fatta beslut** är en ny tjänst för personer som behöver stöd i att fatta viktiga beslut som gäller deras eget liv, till exempel vid uppgörande av klientplan. Tjänsten träder i kraft 1.1.2025.
- **Krävande multiprofessionellt stöd** för personer vars servicebehov inte kan tillgodoses genom enskilda tjänster eller åtgärder, utan det behövs ett multiprofessionellt samarbete mellan flera olika yrkesgrupper. Det handlar om människor med stort stödbehov.
- **Stöd för boendet** är den hjälpen och det stödet för de dagliga sysslorna som en person med funktionsnedsättning behöver för att personen ska kunna leva ett självständigt liv.
- **Stöd för boendet för barn.** I första hand ska boende för barn ordnas i det egna hemmet. I andra hand kan boende för barn ordnas utanför hemmet, men bara om barnet inte kan bo hemma med familjen trots att individuell hjälp och stöd har ordnats.
- **Stöd för tillgängligt boende** omfattar ändringsarbeten i bostaden, avlägsnandet av hinder i hemmets näromgivning, redskap och andra tillgängliga lösningar samt planering av ett tillgängligt boende.
- **Kortvarig omsorg** för de personer som bor med den egna familjen och vars familjemedlemmar svarar för deras omsorg. Det kan handla om avlastning eller för- och eftermiddagsverksamhet.
- **Dagverksamhet** för personer som behöver dagligt stöd för delaktigheten och som är yngre än åldern för ålderspensionen.
- **Arbetsverksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning** för att stödja funktions- och arbetsförmågan och för att främja att personerna kommer ut i arbetslivet.
- **Stöd för rörligheten** för personer som har särskilda svårigheter att röra sig och som inte självständigt kan använda kollektivtrafik utan oskäligt stora svårigheter.
- **Ekonomiskt stöd** för anskaffning av redskap och tekniska lösningar.
- **Andra tjänster och stödåtgärder** som behövs för att lagens syfte ska uppnås.

En person med funktionsnedsättning har subjektiv rätt till denna service när de villkor som anges i paragraferna är uppfyllda.

Det finns även andra tjänster som personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer använder och som regleras av annan lagstiftning såsom närståendevård, intressebevakning och FPA:s förmåner.

Vad händer med handikappservicelagen och specialomsorgslagen?

Handikappservicelagen slutar gälla när den nya lagen träder i kraft. Största delen av paragraferna i specialomsorgslagen upphävs, men paragraferna om självbestämmanderätten och begränsningsåtgärder kommer att fortsätta gälla. Det här eftersom den separata lagstiftningen om självbestämmande och begränsningsåtgärder ännu inte uppdaterats.

Vad händer med min service när lagen träder i kraft i oktober?

Lagen om funktionshinderservice träder i kraft den 1 oktober 2023. Det innebär att välfärdsområdena ska kunna erbjuda service enligt den nya lagen från och med oktober.

Lagen innehåller en övergångsperiod på tre år. Det betyder att man inte genast i oktober 2023 behöver uppdatera den service som är beviljad enligt den gamla lagstiftningen. Alla gamla beslut är i kraft under den giltighetstid som antecknats i beslutet, men högst tre år från att funktionshinderlagen trätt i kraft.

Det här betyder i praktiken att klientplanen och alla beslut ska uppdateras under övergångsperioden, senast år 2026, i enlighet med den nya funktionshinderlagen.

Klientplanen och besluten ska uppdateras i enlighet med den nya lagen så fort som personen med funktionsnedsättning ber om det eller när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter det.

Gäller den nya lagen på Åland?

Den nya lagen träder inte i kraft på Åland.

Text: Vanessa Westerlund, sakkunnig inom påverkansarbete

Foto: Sofia Jernström

Illustrationer: Albert Pinilla

Fotnot: Mera information om lagen finns på vår webbplats som uppdateras efter hand: fduv.fi/funktionshinderlagen. Du kan också kontakta Vanessa om du har frågor om lagen.

Verksamhetsledare Lisbeth Hemgård och sakkunnig inom påverkansarbete Vanessa Westerlund mottog priset. Foto: Joanna Lindén-Montes

FDUV utsågs till Årets förbund

Vandringspriset Årets förbund delas ut till en av Förbundsarenans 64 medlemsorganisationer för att lyfta fram den värdefulla verksamhet som bedrivs inom civilsamhället. I år premierades FDUV för långsiktigt och målmedvetet påverkansarbete.

”FDUV:s aktiva intressebevakning kulminerade då vårdreformen trädde i kraft och den nya lagen om funktionshinderservice godkändes av riksdagen. Det långsiktiga och målmedvetna påverkansarbetet, som är en förebild för andra organisationer, har burit frukt och ger FDUV titeln Årets förbund”, skriver Förbundsarenan i ett pressmeddelande.

- Det resultatnriktade påverkansarbetet har krävt att förbundet både jobbat långsiktigt, och vid behov kunnat reagera snabbt. FDUV samarbetar med både de finskspråkiga systerorganisationerna och andra svenskspråkiga organisationer på ett smidigt sätt. FDUV är ett bra exempel på hur man för fram och ger synlighet för sina medlemmars behov och åsikter, säger **Viveca Hagmark**, ordförande för Förbundsarenan.

- Vi har försökt vara konstruktiva och lösningsinriktade så det känns fint att vårt arbete uppmärksammas också på det här sättet, säger **Lisbeth Hemgård**, verksamhetsledare på FDUV.

Nordiskt samarbete för bättre liv

I mitten av april stod FDUV värd för Inclusion Nordics vårmöte i Helsingfors. Inclusion Nordic, tidigare Nordiska Samarbetsrådet NSR, är ett nätverk för de nordiska intresseorganisationerna för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Även Steg för Steg och dess systerföreningar är med i nätverket. Mycket är rätt lika i de nordiska länderna, men inte allt. Därför är det givande att mötas och utbyta erfarenheter.

Ett särskilt tema för vårmötet var rätten till arbete och meningsfull sysselsättning. Liksom i Finland är frågan aktuell i de flesta nordiska länderna. På många håll är det också stor brist på boendeplatser för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Köerna är långa och beslutsfattarna vill lösa problemet genom att bygga större institutionsliknande gruppboenden. Det är en gemensam utmaning att stoppa den utvecklingen. Det finns tydliga bevis på att många mår dåligt i stora enheter och att användningen av begränsningsåtgärder ökar.

Diskrimineringsombudsman **Kristina Stenman** gästade mötet och berättade om den sannings- och försoningspro-

Foto: Matilda Hemnell

cess för döva personer som pågår i Finland. Hon konstaterade att den kan bli en öppning för att gå vidare med liknande processer för andra grupper. Frågan om statliga ursäkter för övergrepp som skett mot personer med intellektuell funktionsnedsättning är aktuell i flera av de nordiska länderna. Detta ska diskuteras mera på Inclusion Nordics nästa möte som ordnas på Färöarna våren 2024.

Monica Borgmästars jobbar på FDUV med arbetsfrågor

Sedan februari jobbar **Monica Borgmästars** inom projektet Steget vidare med att främja möjligheterna för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning att nå lönearbete.

- Det är viktigt att på olika sätt informera och sprida kunskap om möjligheter till arbete på öppna arbetsmarknaden, säger Monica.

Man får gärna kontakta Monica om man vill diskutera något som tangerar arbetsfrågor. Projektet Steget vidare riktar sig till såväl personer med funktionsnedsättning som till professionella och arbetsgivare. Monica besöker också gärna olika grupper och enheter.

Monica har tidigare arbetat inom olika delar av välfärdssektorn. Närmast kommer hon från sysselsättningsverksamheten och arbete med långtidsarbetslösa och personer med partiell arbetsförmåga. Hon har också erfarenhet från FPA, kommunernas socialarbete och kyrkans diakoni.

Nominera din kandidat för Sigfrid Törnqvist-priset

Nu kan allmänheten nominera kandidater till Sigfrid Törnqvist-priset. Priset ska gå till en person eller aktör som genom sitt bemötande eller på annat sätt gjort en betydande insats för svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning i Finland.

Sigfrid Törnqvist-priset är instiftat av FDUV och har fått sitt namn efter **Sigfrid Törnqvist**, initiativtagare till Samariterstiftelsen som senare blev FDUV.

Priset delas ut vart tredje år. Senaste gång - första gången som priset utdelades - gick det till **Nalle Öhman** för att han på ett banbrytande sätt utvecklat samspelet med personer med stora stödbehov och kommunikations-svårigheter. Nalle Öhman verkade som omsorgspräst 1990-2012.

Nominera din kandidat senast den 31 augusti 2023 på fduv.fi/sigfridtorrnqvistpriset. Du kan också skicka e-post till matilda.hemnell@fduv.fi eller ringa till 040 503 72 30. Du kan nominera en person, organisation eller verksamhet.

Bland alla förslag utser sedan en jury bestående av

förbundets ordförande **Mikaela Björklund**, Steg för Stegs ordförande **Andrea Westerlund** och en utomstående representant en vinnare. Den här gången är den utomstående representanten Nalle Öhman. Pristagaren tillkännages på förbundskongressen i oktober.

**Varma gratulationer till vår ordförande
Mikaela Björklund på 50-årsdagen!**

Kurser och evenemang

16.9 KL. 10–16 PÅ NORRVALLA I VÖRÅ

Familjedag på Norrvalla

Välkommen med på en familjedag för familjer med barn med intellektuell eller likande funktionsnedsättning! Vi bjuder på aktiviteter för alla och envar. Hjälpredare stöder barnen med funktionsnedsättning att delta i anpassade aktiviteter. För syskon ordnar vi åldersanpassat program i samarbete med Folkhälsan. För föräldrarna erbjuds föreläsning om friskvård och välmående, samt tid och plats för möte med andra föräldrar.

Mera information och anmälan senast 27.8: fduv.fi/kalender, daniela.mard@fduv.fi, 050 302 78 88.

23.9 KL. 9.30–15 PÅ HOTELL KALKSTRAND/FOLKHÄLSAN I PARGAS

Familjedag i Pargas

Välkommen med på FDUV:s och Folkhälsans familjedag för familjer med barn med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning! Föräldrarna samlas på hotell Kalkstrand. Vi har fokus på självmedkänsla och positiv kommunikation för stärkt föräldraskap och bättre ork. Barnen med funktionsnedsättning och syskon samlas på Folkhälsan. Programmet planeras utgående från deras ålder och funktionsförmåga. Det blir bland annat simning, sagoyoga och spel.

Mera information och anmälan senast 6.9: fduv.fi/kalender, melanie.shametaj@fduv.fi, 040 653 06 70.

26.9 KL. 17.30–19.30 PÅ FOLKHÄLSANHUSET ÖSTANLID I JAKOBSTAD

Kamratstöd kring vardagspusslet

På den här träffen får du möta andra barnfamiljer och utbyta erfarenheter och tankar kring vardagspusslet när man har ett barn med funktionsnedsättning. Du får också ta del av aktuellt och material kring funktionshinderservice från oss på FDUV. Barnen har eget program med anställda hjälpredare.

Mera information och anmälan senast 15.9: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

Får du vårt nyhetsbrev?

FDUV sänder elektroniska nyhetsbrev ungefär en gång i månaden. I nyhetsbrevet berättar vi om aktuellt inom FDUV och funktionshinderområdet samt om kommande kurser och evenemang för personer med intellektuell funktionsnedsättning, familjer och professionella.

Medlemmar borde få nyhetsbrevet automatiskt, men vi saknar många adresser så om du vill försäkra dig om att få nyhetsbrevet ska du meddela din e-postadress till lotta.vaskola-aminne@fduv.fi, 040 162 72 02. Man kan också beställa på nyhetsbrevet på fduv.fi/nyhetsbrev.

29.9 – 1.10 2023 | KORSHOLM/VASANEJDEN

Våga vila-rekreationshelg och läger för barnen

Du som är förälder till ett barn, en ungdom eller vuxen med funktionsnedsättning, kom med på en helg med fokus på vila och återhämtning! Vi umgås, vilar och äter gott. Vi samlar krafterna, slappnar av och lyssnar på vacker musik. Under helgen kommer vi också att lära oss mer om naturens kraft och fundera över våra egna styrkor. Rekreationshelgen ordnas på Kvarkens värdshus, Björköby i Korsholm och är ett samarbete med Folkhälsan.

Samma helg ordnar FDUV ett parallellt läger för deltagarnas barn och unga med funktionsnedsättning och deras syskon. Lägret ordnas i Vasanejden och vi planerar programmet enligt deltagarnas intressen och funktionsförmåga.

Avgift: 40 euro/vuxen. Lägret för barnen är avgiftsfritt. Begränsat antal platser. Mera information och ansökan om plats senast 27.8: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

6–8.10 | SIBBO

Rekreationsdagar och läger för barnen

Du som är förälder till ett barn, en ungdom eller vuxen med funktionsnedsättning, ta en paus från vardagen och träffa andra föräldrar med liknande erfarenheter. Vi ordnar program som innebär avkoppling, men också möjlighet till kamratstöd och samtal. Det finns fina möjligheter att vistas ute i skogen, promenera på stranden, bada bastu eller bara ta det lugnt framför brasan. Rekreationsdagarna ordnas på Villa Seasong på Norrkulla-landet i Sibbo skärgård och är ett samarbete med Folkhälsan.

Samma helg ordnar FDUV ett parallellt läger för deltagarnas barn och unga med funktionsnedsättning och deras syskon. Lägret ordnas på Sopukka i Sibbo och vi planerar programmet enligt deltagarnas intressen och funktionsförmåga.

Avgift: 75 euro/vuxen. Lägret för barnen är avgiftsfritt. Begränsat antal platser. Mera information och anmälan senast 6.9: fduv.fi/kalender, melanie.shametaj@fduv.fi, 040 653 06 70.

13–15.10 PÅ RUISSALO SPAHOTELL I ÅBO

Familjekurs för familjer med barn med stort stödbehov

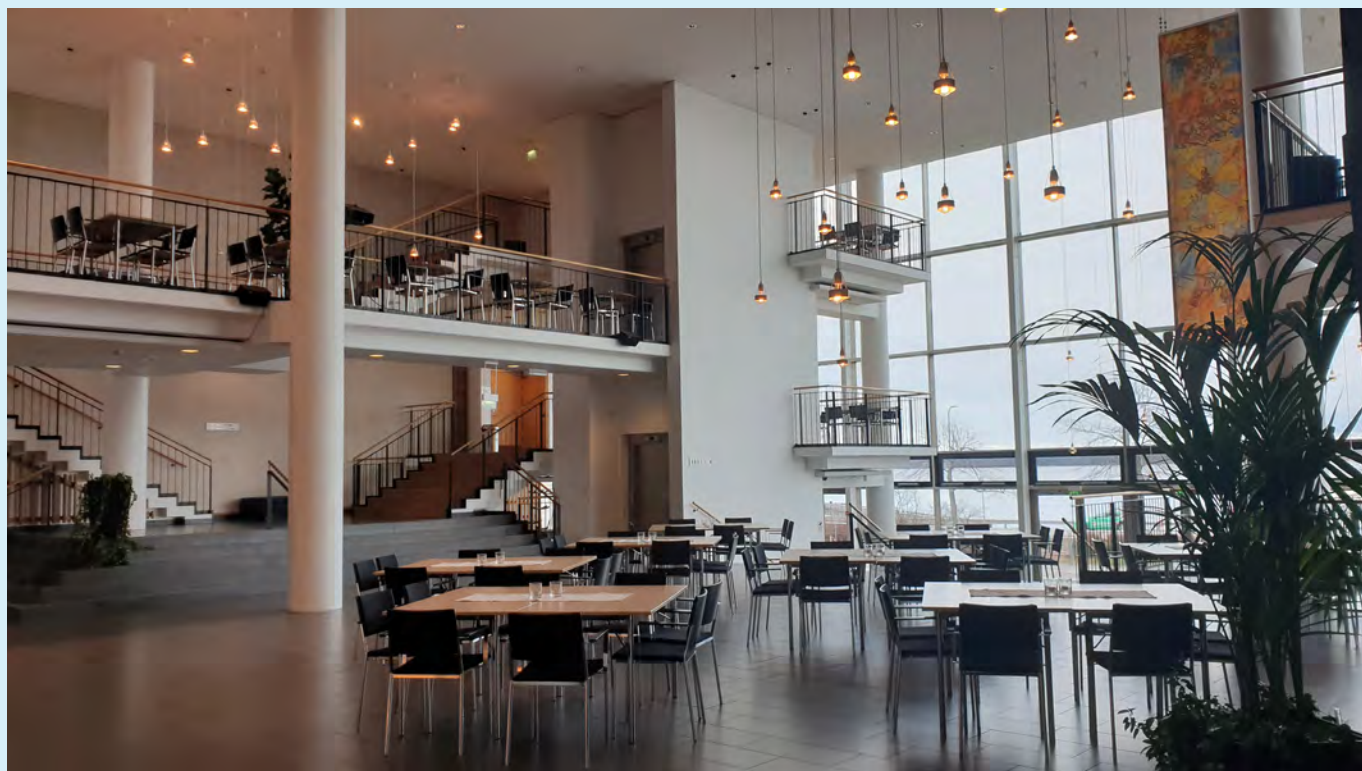
Har ni ett barn med stort stödbehov till följd av exempelvis en sällsynt diagnos? Kom med på familjekursen där ni får träffa andra familjer i liknande situation och ta del av föreläsningar och diskussioner. Programmet är delvis gemensamt för hela familjen och delvis separat för barnen med funktionsnedsättning, syskonen och föräldrarna. Familjekursen är ett samarbete med Folkhälsan.

Vi vill erbjuda er en kurs som möjliggör gemenskap, en paus från vardagen och avlastning i form av ledd verksamhet för barnen. Ni föräldrar får ta del av föreläsningar och diskussioner kring vardagen och hur finna stöd i vardagspusslet.

Mera information och anmälan senast 8.9: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

Nya evenemang och uppdaterad information hittar du i vår webbkalender på fduv.fi/kalender

Förbundskongressen 27–29.10.2023 på Åland

Kom med och påverka och träffa gamla och nya bekanta!

I oktober är det dags för FDUV:s förbundskongress på Åland. Alla DUV-medlemmar och medlemmar i Steg för Steg är välkomna med.

Kongressen är förbundets högsta beslutande organ. På kongressen behandlas bland annat förbundets strategi, politiska program och verksamhetsplan för de kommande tre åren. I samband med kongressen ordnar vi också intressanta föreläsningar och middag med dans och Steg för Steg har sitt årsmöte.

Förbundskongressen ordnas på **Alandica Kultur och Kongress** i Mariehamn. Vi rekommenderar övernattnig på Park Alandia Hotell som finns på gångavstånd från Alandica.

Även andra än föreningarnas utsedda ombud är välkomna att delta i kongressen och det övriga programmet, men bara ombuden har rösträtt.

Kongressplatsen Alandica strävar efter att erbjuda alla besökare en hinderfri, tillgänglig miljö.

Program

Fredag 27.10

För dem som kommer från fastlandet gäller det att ta sig till Åland redan på fredag. Viking Lines båt startar från Åbo kl. 8.45 och anländer till Mariehamn kl. 14.10. På fredag kväll har Steg för Steg en träff för sina medlemmar och för DUV-föreningarnas medlemmar ordnar vi lättsamt program och möjlighet till fri samvaro. Middagen blir på valfri restaurang och på egen bekostnad.

Lördag 28.10

På lördagen inleds själva kongressen. På eftermiddagen bjuder vi på följande föreläsningar:

- Det goda livet - rätten till full delaktighet och självbestämmande med **Lennart Jönsson** och **Mikael Klein** från Misa i Sverige
- Ett gott liv som äldre med intellektuell funktionsnedsättning med utbildaren **Kia Mundebo**
- Information om den nya funktionshinderlagen

Det finns också möjlighet att bekanta sig med FDUV:s personal och verksamhet. Steg för Stegs årsmöte börjar efter föreläsningen med Lennart Jönsson och Mikael Klein. Lördagen avslutas med middag och dans.

Söndag 29.10

På söndagen fortsätter kongressen som avslutas med prisutdelning och uppträdande av Funkiskören. Kongressen slutar efter lunch. Båten till Åbo avgår kl. 14.25 och anländer till Åbo kl. 19.50.

Deltagaravgift

Lördag-söndag

- 70 euro per person
- 40 euro per barn under 16 år, barn under 7 år gratis

Lördag

- 50 euro per person
- 30 euro per barn under 16 år, barn under 7 år gratis

OBS! Resor till och från Åland och övernattnings ingår inte i deltagaravgiften.

Transport till och från kongressen

Föreningarna bokar båtresorna för sina medlemmar till och från förbundskongressen. Ta alltså kontakt med din förening om du är intresserad av att delta, eller boka din resa själv. För att ta sig till Åbo hamn koordinerar FDUV busstransport från Österbotten. Nylänningarna uppmanas ta tåget.

Lennart Jönsson

Mikael Klein

Kia Mundebo

Hotellövernattning

Övernattningen sker på **Park Alandia Hotell**. FDUV har reserverat en kvot för förbundskongressens deltagare. Föreningarna bokar rum för sina medlemmar. Ta alltså kontakt med din förening om du är intresserad av att delta, eller boka ditt rum själv.

Priser

- Enkelrum: 99 euro/rum/natt
- Dubbelrum: 105 euro/rum/natt
- Extrabädd, vuxen: 37 euro/natt
- Combi, i anslutning till ett dubbelrum: 60 euro/natt

Bokning

Skicka e-post till info@parkalandia.com med information om antalet rum och antal personer per rum. Uppge bokningskod "FDUV" och faktureringsadress. Namnlista med vilka gäster som bor tillsammans i respektive typ av rum behöver hotellet senast 1 månad före ankomst.

Läs mer och anmäl dig till kongressen senast 17.9.2023 på fduv.fi/kongress. Vid behov kan du be oss sända dig en pappersblankett.

Om du har frågor kan du kontakta Lotta Vaskola-Åminne (040 162 72 02, kongress@fduv.fi)

Anpassning och givande människomöten

Min första arbetsdag på FDUV, dels inom Lärum, dels som regional koordinator på Steg för Steg, började ute på fältet. Jag fick följa med till ett högstadium och lyssna när vår erfarenhetstalare från Steg för Steg berättade om sitt liv med funktionsnedsättning. Tillsammans med handledaren föreläste de för närmare 70 elever med bara en kort lunchpaus emellan. Första intrycket? Jag var imponerad!

Sedan den där första dagen har det höga tempot fortsatt. Trots att det händer nya spännande saker hela tiden, stannar jag ofta upp och reflekterar över föreningen, mig själv och mitt arbete.

Det är inte glasklart varje dag vad som är den bästa lösningen eller vad nästa steg borde vara. Jag arbetar för att Steg för Stegs verksamhet ska vara så tillgänglig som möjligt men också att den ska vara precis sådan som medlemmarna själva önskar. Det är trots allt medlemmarna som ska styra föreningen framåt.

Jag vill så gärna att verksamheten ska passa alla eller att programmet under någon enskild träff ska vara så givande som möjligt. Men ofta får jag anpassa mig och lyssna in vad som är aktuellt och viktigt för medlemmarna just den dagen vi träffas. Jag har märkt att det ofta är de människomötena som blir de bästa, de som inte blir helt som man tänkt sig eller planerat.

Att anpassa sig efter målgruppen är en viktig del av mitt arbete. Det är också skönt att märka att jag blir alltmer bekväm med att anpassa mig. Det blir en del av tillgängligheten att kunna anpassa material, tidtabeller och annat för att målgruppen ska trivas.

Det är också en fördel i vardagen att kunna anpassa sig och mitt tålamod har vuxit massor under tiden jag fått lära känna personer som i sin vardag stöter på funktionshinder i samhället - deras sisu smittar av sig.

Deras sisu - eller ihärdighet - syntes så tydligt när Steg för Steg tillsammans med Kårkulla samkommun ordnade infoträffar om vårdreformen i december. Våra medlemmar lyfte tydligt fram behov av service och särskilt behovet av servicetagarråd.

Vi vill att servicetagarråden ska finnas också efter att välfärdsområdena tagit över servicen för personer med funktionsnedsättning, liksom det fanns brukarråd inom Kårkulla. Servicetagarråden är en hjärtefråga för medlemmarna.

Deras engagemang på infoträffarna fick gehör hos välfärdsområdets tjänstemän. Nu håller vi tummarna för att denna insats ska ge resultat och att servicetagarråden ska fortsätta i Österbotten. Jag har svårt att tro att Steg för Stegs medlemmar kommer att ge upp innan frågan fått sin lösning.

Jag har jobbat ett drygt år på FDUV. Året har gått snabbt och jag har fått lära mig en massa nytt om både pedagogik och politik. Det är stor variation i mitt arbete då jag jobbar lika delar med Lärum och Steg för Steg, och det tycker jag är roligt.

Än är jag inte fullärd när det kommer till tillgänglighet och att arbeta för och med personer med intellektuell funktionsnedsättning. Jag tror inte heller jag någonsin kommer att bli det. Människomöten lär oss något nytt varje gång vi får äran att vara med om dem.

”

Människomöten lär oss något nytt varje gång vi får äran att vara med om dem.

Text: Karolina Virta,
regionalkoordinator för Steg för Steg i Österbotten och medarbetare på Lärum
Foto: Sofia Jernström

Fotnot: Texten har tidigare publicerats i FDUV:s blogg på fduv.fi/blogg

Deltagarna i Soldalens dagverksamhet har märkt av att Soite tagit över verksamheten efter Kårkulla. På bilden från vänster: Jan Granlund, Carola Hägg, Patrick Rustén, Göran Wiis, Aysha Abdulkadir, Mats Häggblom, Wivi Huuhka och Daniel Wargh.

Välfärdsområdena tog över, hur märks det?

Sedan årsskiftet finns inte Kårkulla längre. I stället är det de nya välfärdsområdena som har tagit över verksamheten. I till exempel Karleby betyder det att Soldalens serviceenhet nu är en del av Soite, alltså Mellersta Österbottens välfärdsområde.

Vi besökte Soldalens dagverksamhet och frågade deltagarna där om de har märkt någon förändring sedan Kårkulla blev Soite.

- Jo, vi har märkt en förändring, säger Carola Hägg och Jan Granlund håller med.
- Det är mycket som har ändrat, säger Jan.

Det har kommit många nya datorprogram som personalen ska lära sig.

- Då personalen är mycket vid datorn blir det mindre tid för dem att vara med oss som bor på boendet, säger Carola.

Soites logo i stället för Kårkullas logo

En del förändringar är små, men konkreta. På personalens namnlappar står det nu Soite och inte Kårkulla. På många ställen finns ändå Kårkullas logo kvar. Det tycker Daniel Wargh är fel.

- Vi vill att det ska vara Soite i stället för Kårkulla, för så är det ju nu, säger Daniel.

Förändring väcker oro

När det talas mycket om förändring kan man bli orolig för att saker ska bli sämre.
- Vi är rädda för att allting ska bli mycket dyrare, säger Carola, men ännu har hon inte märkt att något skulle ha blivit dyrare.

Personalbristen påverkar

En del förändringar beror inte på att Soite har tagit över verksamheten, utan på att det är svårt att hitta personal.
- Det verkar vara svårt att få vikarier. Om det inte finns tillräckligt med personal händer det att vardagsrutiner som städning och dusch byter dag, säger Jan.

Med bil på utfärd

En sak som alla tycker att ha blivit bättre sedan Soite tog över är att de nu har tillgång till en bil. De får alltså låna Soites bil för att åka på utfärder.

Det är en stor bil så de som sitter i rullstol ryms också med.

De har varit och bowlat till Kronoby och på glass till Bosund.

De önskar fler utfärder i framtiden.

De vill besöka ett ridstall och en bilaffär. På sommaren hoppas de kunna åka på utfärd till något ställe där de kan grilla korv, simma, sola, spela spel och bara njuta.

Text: Matilda Hemnell

Intervju och foto: Susanne Tuure

Föreslå vem som borde få pris!

FDUV ska ge ett pris till någon som gjort bra saker för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Priset heter Sigfrid Törnqvist-priset. Sigfrid Törnqvist var en person som gjorde mycket för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Tack vare honom finns FDUV.

Nu kan du föreslå vem du tycker att borde få Sigfrid Törnqvist-priset. Det kan vara en person, organisation eller verksamhet.

Meddela ditt förslag senast den 31 augusti på webben på adressen fduv.fi/sigfridornqvistpriset eller genom att skicka e-post till matilda.hemnell@fduv.fi. Du kan också ringa 040 503 72 30.

Kom ihåg att berätta varför du tycker att just den personen eller organisationen borde få priset.

Det blir en ny funktionshinderlag

Finland får en ny funktionshinderlag.
Det var länge oklart om riksdagen skulle hinna godkänna lagen före riksdagsvalet i april.

Riksdagsledamot **Veronica Rehn-Kivi** jobbade för att den nya funktionshinderlagen skulle godkännas och bli så bra som möjligt. Veronica var medlem i riksdagens social- och hälsovårdsutskott som jobbade mycket med lagen.

- Det var jätteviktigt för mig att lagen skulle bli klar, säger Veronica. Hon har ett barnbarn med funktionsnedsättning.

Veronica tycker att den nya lagen blev bra.
- Man förbättrade många saker som gör vardagen lättare för familjerna och för vuxna med funktionsnedsättning, säger Veronica.

Hur bra lagen är i praktiken beror bland annat på hur välfärdsområdena tolkar den nya lagen. Det är viktigt att följa med hur lagen påverkar servicen och stödet. Det kommer också vi på FDUV att göra.

Veronica tycker att alla ska få det stöd och den service de behöver utan att behöva kämpa för det. Det ska vara lätt att hitta och få rätt stöd.

Vad händer i oktober?
Den nya lagen träder i kraft i oktober. Från och med oktober kan du få service och stöd enligt den nya lagen.

Den nya lagen innehåller många bekanta serviceformer som stöd för boende och dag- och arbetsverksamhet, men en del detaljer har förändrats. Dessutom innehåller lagen nya serviceformer som stöd i att fatta beslut. Du kan få stöd då du ska fatta viktiga beslut som gäller ditt eget liv, till exempel var du ska bo.

Lagen har en övergångsperiod på tre år. Det betyder att du i oktober inte blir utan service och stöd som du har fått enligt någon av de gamla lagarna. Men senast år 2026 måste alla dina beslut om stöd uppdateras i enlighet med den nya lagen. Det är socialarbetaren i välfärdsområdet som ska uppdatera besluten tillsammans med dig.

Den nya funktionshinderlagen träder inte i kraft på Åland.

Text: Matilda Hemnell

Veronica Rehn-Kivi jobbade hårt i riksdagen för att den nya funktionshinderlagen skulle godkännas. Foto: Sofia Jernström

Foto: iStock

Viktigt med nordiskt samarbete

I april ordnade FDUV en träff för Inclusion Nordic i Helsingfors. Inclusion Nordic är ett nätverk för organisationer som arbetar för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

På träffen fanns deltagare från alla nordiska länder: Sverige, Norge, Danmark, Island och Finland. Åland och Färöarna var också representerade.

Steg för Steg och andra liknande föreningar där personer med intellektuell funktionsnedsättning själva är med är också en del av Inclusion Nordic. De kallas expertgruppen.

Det är intressant att höra hur personer med intellektuell funktionsnedsättning har det i de andra nordiska länderna. Många problem som finns i Finland finns också i övriga Norden, så vi kan lära oss av varandra.

I många länder är frågan om arbete aktuell. Vi jobbar för att fler med intellektuell funktionsnedsättning ska få arbete med lön.

En annan fråga som är aktuell i många av de nordiska länderna är svårigheten att hitta ett bra hem för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många måste vänta väldigt länge för att få plats på ett boende. Politikerna vill lösa problemet genom att bygga större boenden, fast vi vet att många mår dåligt i just stora gruppboenden.

En tredje fråga som är aktuell på många håll i Norden är statliga ursäkter. Förr behandlades många personer med intellektuell funktionsnedsättning mycket sämre än nu.

Det här vill vi att man utreder ordentligt och att staten ber om ursäkt för de fel som gjordes.

Text och foto: Matilda Hemnell

På bilden från vänster: Marius Zahl från Norge, Rikke Sørensen från Danmark, Markus Petersson från Sverige, Haukur Guðmundsson från Island, Herdis Johnsdóttir Johannesen från Färöarna och Andrea Westerlund från Finland.

Expertgruppen. I bakgrunden på väggen kan du se Inclusion Nordics nya logo. Markus Petersson från Sverige har gjort logon tillsammans med sin assistent.

STEG FÖR STEG, stegforsteg.fi

Grattis till de kandidater som valts till riksdagen!

På bilden ser man de invalda kandidater
som vi träffat under kampanjen

Kampanjen *Våra liv, våra behov* nådde många politiker

Riksdagsvalet är över och vår kampanj
Våra liv, våra behov är slut.

I samband med kampanjen
träffade medlemmar sammanlagt 74 kandidater
runt om i Svenskfinland.

Medlemmarna gjorde ett fantastiskt jobb
för att påverka politiker och uppmana dem
att inte skära i funktionshinderservicen.

De flesta kandidater vi träffade
skrev under vårt kampanjkort.

Sju av dem valdes in i riksdagen:

Johan Kvarnström, Timo Harakka, Fatim Diarra,
Anders Norrback, Henrik Wickström,
Mikko Ollikainen och Anna-Maja Henriksson.

De har lovat att
inte skära i funktionshinderservicen.

På gång i de lokala grupperna

De lokala grupperna har under våren
ordnat träffar enligt medlemmars önskemål.

I Jakobstad och Vasa har man
besökt en brandstation.

På Åland har den lokala gruppen
haft besök av polisen,
och gruppen i Närpes har ordnat allsång
på ett boende för äldre.

I sommar kommer de lokala grupperna
att besöka olika marknader och evenemang.
På vår webbplats stegforsteg.fi
hittar du mer information om träffarna.

Årsmöte och styrelseval

I samband med FDUV:s förbunds kongress
i Mariehamn på Åland den 27-29 oktober
håller Steg för Steg sitt årsmöte.

Årsmötet väljer styrelse för tre år framåt.

Om du är intresserad av
att ställa upp i styrelsevalet
kan du anmäla ditt intresse
genom att fylla i ett formulär
på vår webbplats stegforsteg.fi.

Du som är medlem i Steg för Steg
får information om årsmötet och styrelsevalet
i nästa medlemsblad.

Läs mer om FDUV:s förbunds kongress på sidan 24.

DUV i Karlebynejden • karlebynejden.duv.fi

Välkommen på idrottsdag i september

DUV i Karlebynejden ordnar en idrottsdag lördagen den 9 september vid Nedervetil sportplan och hälsar medlemmar från övriga föreningar i Österbotten varmt välkomna! Det blir såväl traditionella friidrottsgrenar som lekfulla stafetter. Idrottare i alla åldrar är välkomna!

Grenar: 60 m, 400 m, bollkastning, kula, längd, 60 m för rullstolsburna och skyttelstafett 4 x 40 m. Dessutom kan du pröva på en orienteringsbana på området och testa specialcyklar.

Tävlingsklasser: Dam, herr, junior (under 16 år). I stafetten kan föreningen delta med mixade lag. Anmälan sker på tävlingsplatsen.

Servering: Kiosk där man kan köpa kaffe, bulle, korb och glass.

Foto: Pixabay

Omklädning: Omklädningsrum med duschmöjligheter finns vid sportplanen. Även inva-wc finns.

Anmälningsavgift: 20 euro per deltagare.

Priser: Pris åt alla deltagare

Anmälan: Senast 15.8 på karlebynejden.duv.fi

Frågor: Elisabeth Hagström, 040 419 80 28, elisabeth@nedervetil.fi

DUV i Jakobstadsnejden • jakobstad.duv.fi

Sommarträff i juni

Snart är det äntligen sommar! Välkommen på sommarträff med oss vid Assarlid i Larsmo tisdagen den 6 juni kl. 17-19! Korvgrillning, tipspromenad, djur från Storstara gård samt kaffe med dopp.

Pris: 5 euro/person (stödperson/personal gratis).

DUV i Nykarleby • nykarleby.duv.fi

Hej alla!

Här kommer lite info om vårt program som är klart inför sommaren.

Sommaridrotten startar tisdagen den 13 juni kl. 18 med samling under Nykarlebystjärnan vid Stjärnhallen. Vi träffas åtta tisdagskvällar efter varandra och avslutar med disco och medaljutdelning. Deltagandet för föreningsmedlemmarna är gratis. Andra DUV-föreningars medlemmar är också välkomna och betalar då 3 euro/gång.

Torsdagen den 13 juli ordnar vi kryssnings- eller shoppingresa med Aurora Botnia till Umeå. Priser och reseprogram har skickats ut till medlemmarna. Onsdagen 26 juli kl. 14 hålls den önskade och omtyckta Allsångspicknickkonserten på gräsmattan bakom Kuddnäs. Vi bjuder på kaffe och dopp ute. Tillställningen är gratis för medlemmarna.

DUV i Vasanejden • vasanejden.duv.fi

Hej från DUV i Vasanejden

Det har varit mycket roliga evenemang sedan året började. Till exempel friluftsdag med curling, skrinning och pulkåkning, Rocka sockorna-festen och dansgalan.

Vi fortsätter med roligheterna i sommar:

- 2 Sommarträffen-grupper, en för unga vuxna och en för vuxna
- Sommarträffar på boenden med fyra olika teman att välja mellan
- Familjedag på Rasmusbacken i Vörå lördag 10.6
- Sommardans i Fagerö tisdag 4.7 med DUV i Sydösterbotten
- Resa till Umeå i juli
- Aktivitetsdag på Norrvalla i september

Läs mer i medlemsbladet, på webbplatsen eller på våra sociala medier.

GLAD SOMMAR!

önskar Tina Holms, verksamhetsledare

Lotta var med på friluftsdagen i mars.

DUV i Sydösterbotten • sydosterbotten.duv.fi

Hälsningar från DUV i Sydösterbotten

I mars hade vi konstverkstad på Söff, ett tjugotal ivriga konstnärer målade, klippte och klistrade. I april gjorde vi en utfärd till en gård med hästar och får och hade ännu fler deltagare. Vi har också ordnat en diskussionskväll för föräldrar med vuxna barn i samarbete med FDUV. Det blev ett välbesökt tillfälle och vi planerar en fortsättning i höst.

Och i slutet av april fick vi äntligen fira att föreningen fyllde 50 år med bland annat spelmansmusik och dans.

I maj sjunger vi allsång och i juli blir det traditionsenligt sommardans på Fagerö i samarbete med DUV i Vasanejden. Vi planerar också besöka en sommar-teater. Följ oss på Instagram och Facebook och kolla vår webbplats där vi uppdaterar vartefter.

På jubileumsfesten intervjuade Henrik Ström Maja Häggblom och Heli Backlund om hur DUV startade i Sydösterbotten. Längst till höger nuvarande ordförande Marja Forsén.

DUV i Västra Åboland • aboland.duv.fi

Vårhälsningar från DUV i Västra Åboland!

Vårt DUV-gång har haft en fartfylld vår, och ännu har vi mycket program kvar. I maj ordnar vi bland annat vernissage där våra konstklubbsdeltagare visar upp sina alster, öppet hus på Klubb Duvan och veckoslutsläger med konst- och musiktema på Koupo lägergård.

Fotbollslaget PIF och Puff tränar för fullt tills mitten av juni. Terminen avslutas med en hejdundrande sommarfest på Brankis den 13 juni med dans, pizza och glassbuffé. DUV:s nystartade band Duvsterz har sin premiärspelning på festen - det vill du inte missa! Duvsterz kommer också att ge ut en låt inom kort, och vi vågar lova att den kommer att bli årets sommarplåga.

Under sommaren ordnar vi specialprogram i form av bland annat teaterbesök, parkhäng och friluftaktiviteter. Vi planerar också att delta i Åbo Pride-festival den 26 augusti. I september kör de regelbundna aktiviteterna i gång igen. På vår webbplats hittar du alltid aktuell information om föreningens program. Följ oss också gärna på sociala medier (@duvaboland på Instagram och DUV i Västra Åboland på Facebook).

Ha en riktigt fin vår och sommar
- hoppas vi ses i svängarna!
Anna Ilmoni, verksamhetsledare

Medlemmen Gullbert på föreningens Rocka sockorna-disco i mars.

DUV på Åland • duv.ax

Ny tillgänglig lägergård

DUV på Åland har länge haft en dröm om en ny tillgänglighetsanpassad lägergård och planeringen har pågått under många år. Nu har våra drömmar uppfyllts och bygget är i gång! Om tidsplanen håller är den nya lägergården klar för inflyttning i slutet av april nästa år.

På lägergården ordnar vi läger för barn och ungdomar som bor hemma med sina anhöriga, fyra helgläger per månad och sju till åtta veckoläger under sommaren. Det kommande året blir spännande för våra lägerdeltagare som under sina lägervistelser får följa med och se hur den nya lägergården blir till.

Här kommer den nya lägergården att växa fram.

”Man blir glad av att vara med i DUV”

Här på sidan lyfter vi fram personer som är engagerade i våra medlemsföreningar. Nu i tur är Christina Bylund från 50-årsjubilerande DUV i Sydösterbotten. Hon är sekreterare och fritidsledare i föreningen sedan oktober.

Hur kommer det sig att du engagerat dig i DUV?

Slumpen, slumpen, slumpen.

Jag har jobbat i kök hela mitt yrkesliv, men var med om en olycka som gjorde att jag inte längre kunde arbeta fysiskt. Jag utbildade mig till skolgångsbiträde eller assistent och jobbade för en rullstolsburen person i ett halvår, men sedan ringde de från ett dagis som skulle få ett barn med särskilda behov. Där jobbade jag en höst- och vårtermin, men eftersom jag inte fick fastställning återgick jag till mitt köksjobb.

Efter tre år blev det ändå omöjligt att fortsätta och jag erbjöds jobb som skolgångsbiträde i en specialklass på högstadiet. Som skolgångsbiträde är man utan jobb på sommaren så när jag såg att FDUV sökte lägerledare tänkte jag att jag är 61 år och har aldrig varit på läger. Jag sökte och fick lägerjobb. Aldrig har jag skrattat så mycket som på FDUV:s läger!

Sedan slutade min företrädare på DUV plötsligt och FDUV tipsade om mig. Vår ordförande och kassör är också nya på sina poster. Det är både bra och dåligt. Vi är energiska och har många idéer, men ingen vet riktigt hur saker brukar fungera.

Vad är ni bra på i er förening?

Vi har bra kontakt till boenden. Vi är lyhörda och ordnar sådant program som medlemmar eller personal önskar. Det är alltid bra uppslutning när vi ordnar något. Vi har också ett bra samarbete med Närpes vuxeninstitut som ordnar olika anpassade kurser enligt våra önskemål.

Vad borde ni bli bättre på?

Vi vill jobba för att bli ett och samma gäng. Nu är det lite uppdelat i Närpes och Kristinestad. En utmaning är att vi har ett stort geografiskt område. Föreningen har 195 medlemmar. Av dem har cirka 50 intellektuell funktionsnedsättning och de är i olika ålder och utspridda på ett stort område. Resorna blir lätt dyra. En bra sak är att det lokala bussbolaget skaffat en buss som kan ta med rullstolar. Det blir förmånligare och ingen exkluderas då vi inte behöver ordna med både buss och taxi.

Vi kunde bli bättre på att ordna tillställningar i samarbete med andra DUV-föreningar. Till exempel Malax är nära, men hör inte till vårt område. Att ha med personer från andra orter öppnar upp för nya kontakter och vänner.

Christina Bylund har också fungerat som hjälpledare på FDUV-kurser, här på Waskia med Tim Johnson.

Har du tips på någon lyckad verksamhet som andra föreningar kunde ta modell av?

Egentligen allt vi ordnar! Våra tillställningar har varit lyckade och det är ett glatt schack som dyker upp. Sommardansen som ordnas med DUV i Vasanejden är något som många väntar på med iver.

Vad får du ut av att vara med i DUV-rörelsen?

Jag trivs i det här sällskapet. Jag blir så glad och på gott humör när jag är med dessa levnadsglada människor. De är så naturliga. När man är tillsammans med dem är alla jämlika, det är ingen skillnad på deltagare och personal. Alla jobbar på enligt bästa förmåga. Det är berikande.

Borde andra engagera sig, varför?

Absolut, det ger ju en massa! Man får en helt annan syn på allt. Ingenting är enkelriktat. Vi alla lever på olika vis och med olika förutsättningar.

Text: Matilda Hemnell

Foto: Privat

FÖRBUNDSKONGRESS

27–29.10.2023 på Åland | Anmälan: fduv.fi/kongress

PÅVERKAN • INSPIRATION • SAMVARO • DANS

NOMINERA!

FDUV delar ut ett pris till en person eller aktör som genom sitt bemötande eller på annat sätt gjort en betydande insats för svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning i Finland. Vinnaren utses på kongressen.

Nominera din kandidat
senast 31.8 på
fduv.fi/sigfridtorngvistpriset

**Sigfrid
Törnqvist-
priset**

Jury som väljer en vinnare bland de nominerade:

Tidigare omsragspräst och
pristagare Nalle Öhman

FDUV:s ordförande
Mikaela Björklund

Steg för Steg ordförande
Andrea Westerlund